

ГОРБАТЮК Роман

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри машинознавства і транспорту,
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

ВОЛКОВА Наталія,

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри технологічної та професійної освіти,
Криворізького державного педагогічного університету*

КРАСНИХ Олена,

*завідувача комерційним відділенням Відокремленого структурного
підрозділу «Фаховий коледж економіки і технологій
Державного університету економіки і технологій»*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У процесі інтеграції України до європейського освітнього простору та імплементації стандартів ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) особливої ваги набуває проблема внутрішнього моніторингу якості освіти. Сучасне розуміння якості визначається не тільки рівнем засвоєних знань, але й ступенем відповідності сформованих компетентностей потребам ринку праці. Систематичний моніторинг забезпечує здатність закладів освіти оперативно реагувати на зміни та зберігати конкурентоспроможність в умовах динамічного середовища.

Мета дослідження – визначити і теоретично обґрунтувати засади функціонування системи моніторингу якості підготовки здобувачів освіти, а також окреслити ефективні механізми зворотного зв'язку між усіма учасниками освітнього процесу.

Функціонування ефективної системи моніторингу передбачає використання циклу PDCA (Plan–Do–Check–Act) і охоплює такі складові: об'єкти моніторингу – освітні програми, рівень навчальних досягнень здобувачів, кадрове забезпечення, матеріально-технічні ресурси, а також ступінь задоволеності зацікавлених сторін; інструменти – анкетування здобувачів щодо якості викладання та змісту навчальних дисциплін, аналіз результатів навчання (поточна успішність, підсумковий контроль), внутрішній аудит відповідності освітніх програм професійним стандартам.

Серед ключових критеріїв якості освіти виокремлюються: дотримання принципів академічної доброчесності, орієнтація навчання на практичне застосування знань, а також реалізація студентоцентрованого підходу, що передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Моніторинг має виконувати передусім діагностичну функцію, а не каральну. Своєчасне виявлення проблемних аспектів освітнього процесу дає змогу коригувати зміст та організацію навчання ще до завершення підготовки фахівців.

Доцільно розрізняти такі рівні моніторингу: мікрорівень (взаємодія «здобувач-викладач») – оцінювання якості викладання окремих дисциплін, ефективності методів навчання та об'єктивності оцінювання; мезорівень (кафедра, факультет) – аналіз реалізації освітніх програм, актуальності навчальних планів, результативності практичної підготовки; макрорівень (заклад освіти-ринок праці) – відстеження професійного шляху випускників, узагальнення відгуків роботодавців та співвіднесення освітніх результатів із вимогами професійних стандартів.

Важливу роль відіграє система зворотного зв'язку. Вона включає анонімні опитування здобувачів, проведення фокус-груп для обговорення змін в освітніх програмах, а також взаємне оцінювання викладачів (peer-review), як інструмент професійного розвитку.

Оцінювання якості підготовки доцільно здійснювати на основі комплексу показників, зокрема: рівня збереження контингенту здобувачів, індексу їх задоволеності освітньою програмою (NPS), а також результативності участі у наукових конкурсах і проєктах.

В умовах поширення дистанційного та змішаного навчання моніторинг дедалі більше спирається на цифрові технології. Зокрема, застосування Learning Analytics дозволяє прогнозувати навчальні результати, а використання електронних портфоліо – відстежувати динаміку розвитку професійних та універсальних компетентностей.

Моніторинг якості освіти слід розглядати як безперервний процес, інтегрований у стратегічний розвиток закладу освіти. Важливою умовою його ефективності є залучення роботодавців до оцінювання результатів навчання. Цифровізація процесів моніторингу сприяє підвищенню прозорості та об'єктивності оцінювання, а також полегшує проходження акредитаційних процедур.

Моніторинг має стати невід'ємним елементом інституційної культури якості, де кожен учасник освітнього процесу усвідомлює власну відповідальність. Його результатом повинна бути не лише фіксація поточного стану, а й формування прогнозів для попередження можливого зниження якості освіти в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбатюк Р. Формування інформаційно-комунікаційної компетенції майбутніх педагогічних фахівців. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогіка*. 2017. Вип. 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2017_1_5 (дата звернення: 22.10.2019).

2. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалаврів спеціальності 015 «Професійна освіта. Сфера обслуговування». Модернізація змісту освіти у підготовці майбутніх професійно-педагогічних фахівців: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кривий Ріг, 2023. С. 77–79.